

**НОВООСЛОБОЂЕНИ
КРАЈЕВИ СРБИЈЕ
1833–1878–1913.**

Тематски зборник радова

НОВООСЛОБОЂЕНИ КРАЈЕВИ СРБИЈЕ 1833–1878–1913.

Тематски зборник радова

Центар за српске студије
Београд, 2025.

САДРЖАЈ

Предговор	9
Уводна реч	13

ИСТОРИЈСКЕ ПРОМЕНЕ И АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА

Милош Јагодић	17

ИНТЕГРАЦИЈА НОВИХ КРАЈЕВА У СРБИЈУ

INTEGRATION OF THE NEW REGIONS INTO SERBIA

Александар М. Савић	27

ОД ЕЈАЛЕТА И ВИЛАЈЕТА ДО НАХИЈЕ – АДМИНИСТРАТИВНА
ПОДЕЛА ЈУЖНИХ СРПСКИХ КРАЈЕВА (1834–1879)

*FROM EYALET AND VILAYET TO NAHIYA – ADMINISTRATIVE
DIVISION OF THE SOUTHERN SERBIAN REGIONS (1834–1879)*

Данијел Радовић	59

БОРБА СРБИЈЕ ЗА НОВЕ ЈУЖНЕ ГРАНИЦЕ (1877–1879)

SERBIA'S STRUGGLE FOR NEW SOUTHERN BORDERS (1877–1879)

Јелена Радосављевић	77

ГРЧКА ШТАМПА О ТЕРИТОРИЈАЛНОМ ПРОШИРЕЊУ
КНЕЖЕВИНЕ СРБИЈЕ 1878. ГОДИНЕ

*GREEK PRESS ABOUT THE TERRITORIAL EXPANSION
OF THE PRINCIPALITY OF SERBIA IN 1878*

ДЕМОГРАФИЈА, ДРУШТВЕНЕ ПРОМЕНЕ, ВОЈСКА

Милан Савић	91

НАСЕЉА И СТАНОВНИШТВО ТОПЛИЦЕ УОЧИ ОСЛОБОЂЕЊА 1878.

SETTLEMENTS AND POPULATION OF TOPLICA ON THE EVE OF LIBERATION IN 1878

Сузана Рајић	125

ВОЈНИ БЕГУНЦИ У КРАЉЕВИНИ СРБИЈИ
ИЗ НОВООСЛОБОЂЕНИХ КРАЈЕВА ДО 1899. ГОДИНЕ

*MILITARY FUGITIVES IN THE KINGDOM OF SERBIA
FROM THE NEWLY LIBERATED AREAS UNTIL 1899.*

Др Јелена Н. Радосављевић

научни сарадник

Историјски институт Београд

jelena.radosavljevic@iib.ac.rs

ГРЧКА ШТАМПА О ТЕРИТОРИЈАЛНОМ ПРОШИРЕЊУ КНЕЖЕВИНЕ СРБИЈЕ 1878.

Апстракт: Тема рада је територијално проширење Кнежевине Србије 1878. и начин на који је оно пропраћено у штампи која је излазила на грчком језику. Анализирани су новински извештаји с грчког говорног подручја, пре свега из Краљевине Грчке и Османског царства. У њима су била присутна разматрања о томе какав значај за Србију има појам Старе Србије, као и које јој области припадају. Осим тога, дат је и детаљан поглед из грчке перспективе на османско-руски рат 1877–1878. и области које је Србија заузела током оружаных борби, а затим и званично присајединила одлукама Берлинског конгреса.

Кључне речи: Кнежевина Србија, Краљевина Грчка, Стара Србија, територијално проширење, Берлински конгрес, 1878, вест, новине.

***

Током руско-османског рата 1877–1878. Краљевина Грчка је била независна држава. Њоме је владао краљ Ђорђе I, уз премијера, владу и парламент. Краљевина Грчка се састојала од централне Грчке и Јонских острва, која су припојена 1862.¹ Иако Грчка није учествовала у рату током 1877. и 1878, добила је територијално проширење на Тесалију и мали део Епира кроз Берлински уговор. Међутим, Крит и Егејска острва остали су ван Краљевине Грчке.²

Након неуспешног Првог српско-турског рата 1876–1877, Кнежевина Србија се, као савезник Русије, укључила у нови рат против Османског царства децембра 1877. године. Њен ратни циљ било је проширење и стицање пуне државне независности. Српска војска је учествовала у рату и успешно је ослободила области око Ниша, Пирота, Враћа, потом Топлицу и Кулску област. Српска влада је постепено успостављала своју војну, цивилну и црквену управу на

---

1 Р. Клог, *Историја Грчке новој доба*, Београд, 2000, 63.

2 *Исто*, 71.

овим ослобођеним територијама, с намером да их припоји Србији када се склопи мировни уговор.³

Краљевина Грчка се током Велике источне кризе држала начела неутралности. Још увек оптерећена последицама Критског устанка (1866–1869), грчка влада одржавала је добре односе са Османским царством. Уговор о савезу са Србијом из 1867. године није узиман у обзир, тачније – сматран је неважећим.⁴ У овом периоду Краљевина Грчка имала је свог конзула у Београду Александра Доска.⁵ Већ од половине 1877. године Јован Ристић је преговарао с њим о могућности да и Грчка уђе у рат против Османског царства у исто време када и Србија, али безуспешно.⁶ Незванично, и руска дипломатија у Цариграду радила је на томе да дође до могућег укључивања Грчке у ратна дејства.⁷ Грчка је задржала своју неутралну позицију.⁸ Иако није учествовала у ратним дејствима, њена јавност била је добро обавештена о њиховим резултатима.

Учешће Србије у рату и њено територијално проширење испраћено је у новинама које су излазиле на грчком језику, не само у Краљевини Грчкој, већ и у осталим областима у којима су постојале заједнице Грка које су издавале своју штампу – у Цариграду, Смирни, Александрији, Трсту, као и неким острвима – Самосу и Андросу. Штампарска делатност у грчком свету у другој половини 19. века била је веома развијена. Поред Краљевске штампарије у Атини, постојало је и више приватних штампарија које су издавале широк избор дневних и недељних новина.⁹ Већина је извештавала о догађајима у вези с руско-османским ратом, као и о Санстефанском мировном споразуму и о Берлинском конгресу. Приближан број новина које су излазиле на грчком језику може се добити на основу података из књиге *Ιστορία του*

3 В. Поповић, *Источно питање*, Београд, 1996, 139–140; С. Рајић, *Спољна политика Србије између очекивања и реалности 1868–1878*, Београд, 2015, 521–522.

4 Ι. Κολιόπουλος, *Η Μακεδονία στο επίκεντρο των Εθνικών ανταγωνισμών 1870–1897*, Νεότερη και Σύγχρονη Μακεδονία Α', Ι. Κολιόπουλος, Ι. Χασιώτης, Солун, 1992, 490–507, 496.

5 *Календар са шемајизмом Књажевства Србије за просјну годину 1878*, Београд, 1878, 140.

6 С. Рајић, *нав. дело*, 515.

7 Α. Σπηλιωτόπουλος, *Σερβία: Μελέτη εθνογραφική, ιστορική, πολιτική και οικονομική*, Атина, 1912, 171.

8 Ε. Σκοπετέα, *Το πρότυπο βασιλείο και η μεγάλη ιδέα*, Атина, 1998, 334.

9 Ј. Радосављевић, *Грчка штампа о пројашењу Србије за краљевину 1882*, *Краљево – град и људи*, ур. А. Растовић, В. Милојевић, Београд–Краљево, 2023, 219–226, 221.

Ελληνικού Τύπου (*Историја грчке штампе*). У њој се налазе спискови новина штампаних на грчком језику у другој половини 19. века. Тај број се током 1877. и 1878. кретао између тридесет и четрдесет. Прецизан број је тешко одредити јер је појава гашења новина или издавања нових била честа.¹⁰ Када је у питању било извештавање о рату, главна тема били су интереси Грчке у Епиру, Тесалији и Македонији, затим политика великих сила, пре свега Аустроугарске, Русије и Велике Британије.¹¹ Извештаји о војном напредовању Србије која се прикључила руским ратним дејствима били су детаљно испраћени у недељним и дневним новинама на грчком језику. То значи да се од краја 1877. до половине 1878. Србија могла наћи као стална рубрика њихових уредника. Углавном је заузимала посебну рубрику у одељку о спољној политици или је припадала деловима који су извештавали о „словенским областима”, и који су укључивали вести из Црне Горе, Босне, али и о дешавањима на бугарском етничком простору. Објављивани су кратки телеграфски извештаји са Цетиња, из Сарајева и Софије.¹²

Одмах по уласку Кнежевине Србије у рат, грчка јавност редовно је обавештавана о кретању српске војске. На основу телеграфских дописа забележено је освајање сваког места у које је стигла српска војска – Ниша, Врања, Лесковца, Пирота, Куршумлије. Ове извештаје слали су у редакције грчких новина из Београда њихови дописници, а неретко су садржали и детаље о бројкама присутне војске, трајању борби и расположивој муницији приликом уласка у ова насеља. Налазили су се најчешће у краткој форми у рубрици „Телеграми – Београд” (*Τηλεγραφήματα – Βελιγραδιόν*). Према атинским новинама *Алиџија*, у Пироту је српска војска наишла на одушевљење житеља, а Куршумлија је освојена после „жестоке битке”.¹³ Детаљни извештаји о борбама за Прокупље изашли су у новинама *Самос*, у којима се наводи да је српска војска ушла у Прокупље, где су „Турци запалили 30 кућа и један већи магацин”.¹⁴

10 К. Мάγερ, *Ιστορία του Ελληνικού Τύπου, Τόμος Α' 1790–1900*, Атина, 1857, 106, 300.

11 „Καταστατικά πληροφορία”, *ΑΛΗΘΕΙΑ*, Атина, 26. јун 1878; „Η πολιτική της Αγγλίας”, *ΑΛΗΘΕΙΑ*, Атина, 4. мај 1878.

12 *ΑΛΗΘΕΙΑ*, Атина, 20. април 1878; Пример новина које нису посебно издвајале вести из Србије, већ су све словенске земље увек биле у заједничком чланку, јесу новине из Трста под називом *ΝΕΑ ΗΜΕΡΑ. ΝΕΑ ΗΜΕΡΑ*, 30. март 1878.

13 *ΑΛΗΘΕΙΑ*, 12. јануар 1878; Новине *Αλήθεια* излазиле су у Атини у периоду од 1865. до 1882. године. К. Мάγερ, *нав. дело*, 116.

14 *ΣΑΜΟΣ*, 27. децембар 1877.

У ратном периоду српско-грчки односи нису били у фокусу грчке штампе. У то време није било војне сарадње двеју земаља, а Србија није имала ни званичног представника у Атини. Један од ретких извештаја који повезује ове две државе током 1878. изашао је у атинским новинама *Алиџија* 3. јануара 1878. У овом листу објављено је да наводно постоји план према коме би почетком фебруара из Ламије стигло око четрдесет хиљада грчких војника који би се ујединили са српском војском код Битоља. Наводно је творац овог савеза био руски конзул Персијани, а вест су први сазнали новинари *Пестер Лојда*.¹⁵ Овакви планови, ако су постојали, свакако нису могли бити реализовани због раније поменуте политике неутралности коју је водила Краљевина Грчка током Источне кризе.

Када је реч о томе како је грчка штампа видела ратне циљеве Србије, морамо нагласити да се у свим извештајима као њен главни циљ помињао прво град Ниш. Такав је пример извештаја из 18. фебруара у александријским новинама *Елџис* под називом *Σερβικαί απαιτήσεις* (*Српски захтеви*), где пише да Србија, према наводима бечког листа *Пресе*, претендује на прикључење Ниша, а потом и Видина, Призрена, Новог Пазара и Софије својој територији. Уз то, дат је и попис површине сваке од ових области и број становника, подељен у две категорије: хришћани и муслимани.¹⁶

Међутим, у највећем броју новина српски ратни циљеви обједињени су у један појам – Стара Србија.¹⁷ Овај појам је на грчком назван Паља Сервија (Н Παλιά Σερβία) или Археа Сервија (Αρχαία Σερβία). Стара Србија описана је као предео на који претендује Србија као на „ратну компензацију”.¹⁸ „Страдала браћа у Старој Србији и њихово ослобођење”, према измирским новинама *Амалџхеа*, били су основни мотив ратне прокламације кнеза Милана из децембра 1877,

15 *ΑΛΗΤΗΕΙΑ*, Атина, 3. јануар 1878.

16 Наводи се да Нишка област има око 156.000 становника, Нови Пазар са околином 82.000, Призрен са околином 66.000, Софија 182.000 и Видин 151.000. Све области су назване пашалуцима (τό πασσαλίκιον). *ΕΛΠΙΣ*, Александрија, 18. фебруар 1878.

17 О настанку, значењу и границама овог појма током 19. и почетком 20. века, као и о српском разумевању овог појма током 1878. године, детаљније у: Ж. Илић, *Историјска картографија Србије и Старе Србије у 19. и почетком 20. века*, не-објављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Београд, 2023, 79–117.

18 *ΑΛΗΤΗΕΙΑ*, Атина, фебруар 1878.

поред помоћи Србима у Босни и Херцеговини.¹⁹ Појам Стара Србија коришћен је најчешће без јасних територијалних одредница. У чланцима у којима је ипак био територијално одређен, дефинисан је као област око Ниша, с тим што се повремено као делови ове области помињу и Приштина, Лесковац, Врање, Пирот и Софија. Примера коришћења појма Стара Србија је много и употребљаван је скоро сваки пут када се говорило о ратним циљевима Србије током 1877. и 1878. године.²⁰ Атинске новине *Ефимерис* 4. јануара 1878. наводе да су после првих победа српске војске покрети за прикључење људи из Старе Србије Кнежевини Србији постали посебно активни, да су се проширили и на Албанце насељене у овим областима.²¹ Новине *Неа Смирна* објавиле су 11. маја 1878. дужи извештај под називом *Εκ Παλίας Σερβίας* („У Старој Србији”), где се детаљно описују последњи догађаји у „областима Старе Србије”. Наводи се да су из Ниша стигле вести о томе како је дошло до сукоба између „албанских устаника и српских војника”. Због тога је, како се наводи, српски војни министар Грујић послао у Стару Србију додатних петнаест војних јединица.²² У наставку чланка даље се описују догађаји у Приштини, а према овим наводима, ту се скупило дванаест хиљада османских војника с подручја Косовског вилајета. За њих је, како се наводи, редовно пристизало ново оружје и муниција. У исто време, на овом простору се ради на томе да не дође до додатних сукоба између хришћанског и муслиманског становништва.²³ У истим новинама, месец дана касније, наводи се да је Србија током рата заузела „области Старе Србије и Западне Бугарске”, које планира да припоји.²⁴

С друге стране, помињање српских интереса уз појам Македонија било је знатно ређе. Македонија је, да цитирамо атински *Ефимерис*, посматрана као „поприште борби словенства и хеленизма”.²⁵ Овакви

---

19 *Η ΑΜΑΛΘΕΙΑ*, Смирна, 17. децембар 1877.

20 *ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ*, Атина, 25. фебруар 1878; *ΑΛΗΘΕΙΑ*, Атина, фебруар 1878; *Η ΑΜΑΛΘΕΙΑ*, Смирна, 17. децембар 1877.

21 *ΕΦΗΜΕΡΙΣ*, Атина, 4. јануар 1878; Ове новине излазиле су у Атини у периоду од 1873. до 1922. године, с краћим прекидима и променама издавача. Биле су то прве искључиво информативне новине које су излазиле на дневном нивоу, сваког дана укључујући и велике празнике. К. Μάγερ, *нав. дело*, 129.

22 Мисли се на војног министра пуковника Саву Грујића. *Καлендар са шемајизмом Књажевства Србије 1878*, 18.

23 *ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ*, Смирна, 11. мај 1878.

24 *Истио*, 13. јун 1878.

25 *ΕΦΗΜΕΡΙΣ*, Атина, 28. април 1878; *ΕΛΠΙΣ*, Александрија, 10. април 1878.

описи Македоније вероватно су последица мишљења, које је завладало у грчком јавном мњењу у овом периоду, да је експанзија словенства с подршком Русије претња одржању грчког етничког корпуса у Македонији. Тај страх посебно је био изражен од оснивања аутономне Бугарске егзархије, које је наишло на негативан став Васељенске патријаршије.²⁶ У већини оваквих чланака помиње се бугарски утицај и бугарско становништво у појединим областима. Уколико није употребљен назив „бугарски”, онда се користи назив „словенски”. Такав је пример једног извештаја из цариградских новина *Анаџоликос асџир* од 26. маја 1878, где се детаљно описују области Македоније и све словенско становништво се назива бугарским. Посебно је дата статистика за следеће области: Солун, Серез, Битољ и Драм.²⁷

Македонија, као могући српски ратни циљ, ипак је поменута у два готово идентична чланка, од којих је један изашао у новинама *Андрос* 1. јануара 1878, а други у новинама *Анаџенисис* 30. децембра 1877. У оба чланка наводи се да је „од пада Плевне седиште ратних дејстава померено даље ка југу полуострва, а Србија је почела да размишља да би могла у будућности ослободити Стару Србију и северне делове Македоније”.²⁸ Занимљиво питање је да ли у грчкој штампи има помена присуства српског становништва или српског језика на простору Македоније. Овакви помени су веома ретки и тешко их је наћи. Један од веома ретких примера јесу новине *Ефимерис*, у којима је 25. марта 1878. објављена дужа расправа о Македонији и анализирана је структура становништва које у њој живи. Наведено је да се користи већином грчки језик, затим албански, а да словенско становништво између Крушева и Прилепа чине Словени „претежно српског и бугарског језичког дијалекта”. Ипак, и они се подводе углавном као „славофони Грци”, пре него Срби или Бугари. Осим тога, и за муслимане у овој области („мухамеданце”, како се називају у чланку) наводи се да су „Турци само по имену” и да не знају добро турски језик, не наводећи којим другим језиком се служе.²⁹

26 I. Κολιόπουλος, *нав. дело*, 490.

27 У истом раду наглашено је да је у овим областима присутно и грчко становништво које је „грковлашко”, али и „булгарофоно”, тј. говори бугарски језик. *ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ*, Атина, 26. мај 1878.

28 *ΑΝΔΡΟΣ*, Андрос, 1. јануар 1878; *ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ*, Ермуполи, 20. децембар 1878.

29 *ΕΦΗΜΕΡΙΣ*, Атина, 28. април 1878.

О територијама које је заузела српска војска и њиховој околини детаљно је извештавано у грчким новинама. Занимљиви детаљи стигли су из Пирота у цариградским новинама *Византијис* 1. априла 1878. Наводи се да је у београдском „Службеном гласнику” објављено да је осамсто становника Пирота и околине потписало декларацију да не желе да се прикључе Бугарској, већ Србији.³⁰ Маја 1878. исте новине, *Византијис* из Цариграда, донеле су извештај о догађајима у Софији. У извештају се каже следеће: „Српски имигранти и просрпски настројени људи из пет села у околини Софије организовали су потписивање декларације за присаједињење Софије Кнежевини Србији. Окупљени су развили српску заставу и кренули ка граду узвикујући: 'Живео кнез Милан!' Ушли су у источни део града, где се побуна наставила. Војне снаге су дошле и смириле овај инцидент, а с обзиром на то да се окупила и група становника Софије која је хтела да каменује ове потписнике декларације, они су били принуђени да напусте Софију и отишли су у Ниш и Пирот.”³¹

У погледу црквеног уређења области које је заузела српска војска, грчка штампа посебну пажњу обратила је на оне у којима је и даље била присутна управа Васељенске патријаршије. Посебно занимљиво било је Врање и његова околина, као део Скопске митрополије Васељенске патријаршије, али с присутним елементима егзархијске црквене управе. Србија је у Врању успоставила своју црквену управу, а скопски митрополит Пајсије је тиме престао да буде надлежан за Врање и околину.³² Врање је привремено представљало посебну административну област, а затим је припојено Нишкој епархији.³³ Атинске новине *Анаџоликос асџир* донеле су 17. фебруара 1878. занимљив извештај о дешавањима у Врању која се тичу црквеног уређења. У њима се наводи следеће: „Након три дана од уласка српског генерала Белимарковића у Врање, он је послао писмено обавештење патријаршијском митрополиту скопском Пајсију да он, као архијереј који је послат од стране османске власти, мора да оде на османску територију. Тако је многострадални митрополит, уместо да побере плодове свог дугогодишњег труда,

---

30 *ВYΖΑΝΤΙΣ*, Цариград, 1. април 1878.

31 *Исџо*, 19. мај 1878.

32 Ј. Радосављевић, *Кнежевина Србија и Буџарска егзархија (1870–1878)*, необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду – Филозофски факултет, Београд, 2020, 318.

33 *Исџо*, 320.

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ, Атина, 30. јул 1878.

отишао у Скопље оставивши све своје ствари за собом.”³⁴ О црквеној ситуацији у Врању писале су и новине *Неа Смирни* у јуну 1878. године. У њима се наводи предвиђање да ће се ускоро Врање издвојити као посебна епископија и постаће део Српске цркве, у којој ће митрополит Михаило наводно бити проглашен за патријарха, а састојаће се из седам епископија: Београдске, Шабачке, Ужичке, Неготинске, Нишке, Пиротске и Врањске.³⁵

Закључење Једренског примирја, којим су ратна дејства престала, испраћено је кратким извештајима, у којима позиција Србије није много разматрана. Оно што јесте укратко забележено у атинским новинама *Ора* јесте наводни план Србије да пошаље тим поводом представника који би био присутан у Једрену.³⁶ Санстефански мир је, с друге стране, имао широког одјека у грчкој штампи.³⁷ Начин на

34 ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ, Атина, 17. фебруар 1878.

35 ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ, Смирна, 13. јун 1878.

36 ΩΡΑ, Атина, 29. јануар 1878. Новине *Ора* излазиле су од 1875. до 1888. године. К. Мајер, нав. дело, 166.

37 Η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, ΑΛΗΘΕΙΑ, Атина, 6. април 1878.

који је приказан у њој добро преноси ова слика из атинских новина *Архилохос*: на њој се види да је испод Санстефанског мировног уговара велики број буради барута.³⁸

Атинске новине *Ефимерис* дале су следећи извештај о томе како су српска влада и јавност доживеле дешавања у вези са Санстефанским миром: „И Србија је такође незадовољна. Она сматра да је изневерена дипломатијом, која је с Бугарском нагло спојила земље које су у Београду сматране за Стару Србију. Сматра се да Србија није испоштована довољно, с обзиром на то да је пролила крв и угрозила своје постојање у корист руске амбиције.”³⁹ Такође, атинске новине *Ора* известиле су да је Србија, упркос чињеници да јој следи увећање за 250.000 становника, незадовољна уговором.⁴⁰

Берлински конгрес и његове одлуке испраћене су детаљно у грчкој штампи. Велики број дневних и недељних новина штампао је у деловима преводе свих чланова Берлинског мировног уговора. Посебно интересовање владало је за промене које су очекивале Краљевину Грчку у погледу територијалног проширења.⁴¹ И о последицама одлука Берлинског конгреса по Србију писано је детаљно. Цариградске новине *Византијис* известиле су 25. јуна да је Србија током трајања конгреса имала намеру да, осим територија које су јој биле предвиђене за територијално проширење, присаједини и Приштину, Призрен и Охрид и да је тим поводом архимандрит Сава Дечанац ишао у Берлин с Јованом Ристићем.⁴² Пирејске новине *Посејдон* објавиле су вест да је српска скупштина ратификовала прихватање одлука Берлинског конгреса, као и плана изградње железнице до Цариграда преко Ниша.⁴³ У истим новинама објављена је и вест да постоји могућност да српска скупштина изгласа меморандум упућен великим силама као протест на заузимање, то јест окупацију Босне и Херцеговине.⁴⁴ Новине *Самос* донеле су детаљан извештај о прославама широм Кнежевине Србије поводом рођендана кнеза Милана Обреновића и проглашења државне

---

38 *ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ*, Атина, 30. јул 1878.

39 *ΕΦΗΜΕΡΙΣ*, Атина, 23. март 1878.

40 *ΩΡΑ*, Атина, 6. март 1878.

41 *ΠΝΥΞ (Η)*, Атина, 3. фебруар 1878; Ове новине су излазиле у Атини од 1868. до 1878. године на сваке две недеље. К. Μαύερ, *нав. дело*, 260.

42 *ΒΥΖΑΝΤΙΣ*, Цариград, 25. јун 1878.

43 *ΠΟΣΕΙΔΩΝ*, Пиреј, 17. јул 1878.

44 *ΠΟΣΕΙΔΩΝ*, Пиреј, 11. јул 1878.

независности. Посебне честитке, како се наводи, стигле су од стране аустроугарске владе и цара Франца Јозефа.⁴⁵

***

Вести о војном напредовању Кнежевине Србије током рата 1877–1878. године биле су присутне у новинама на грчком говорном подручју. Поред стандардног извештавања о ратним догађајима и политици великих сила у то време, велики број извештаја говорио је о ратним циљевима Кнежевине Србије. Већина извештаја је указивала на Стару Србију као на главну претензију Србије, с тим што су наводи о областима које она заузима варирали у различитим новинама. За разлику од тога, појам Македоније и Босне и Херцеговине уз српске интересе помињао се знатно ређе. Новине на грчком језику су биле добро обавештене о ставу српског јавног мњења и владе према одлукама Санстефанског мировног уговора и Берлинског конгреса. Поред војних и административних, разматрана су и питања црквене управе над областима које су припојене Кнежевини Србији.

---

45   ΣΑΜΟΣ, Самос, 30. август 1878.